

**Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького**

**ЩОДЕННИК та методичні рекомендації з
виробничої практики (педагогічної)**

здобувача _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма: Початкова освіта. Іноземна мова

Початкова освіта. Інклюзивна освіта

Спеціальність: 013 Початкова освіта

_____ курс, група _____

Мелітополь

Щоденник та методичні рекомендації з виробничої практики (педагогічної) здобувачів вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта / Уклад. Дубяга С.М., Молодиченко В.В., Шевченко Ю.М., Мелаш В.Д., Гузь В.В, Чорна В.В., Фефілова Т.В., Саєнко Ю.О. / За заг. ред. професора Молодиченка В.В. – Мелітополь, 2019. – 61 с.

Рецензенти: М.І. Грибачова – заступник директора з навчально-виховної роботи, вчитель-методист Мелітопольського НВК №16 Мелітопольської міської ради Запорізької області;
О.В.Яценко – директор Мелітопольської ЗОШ I-II ступенів №22 Мелітопольської міської ради Запорізької області.

В щоденнику висвітлюються мета, зміст, структура й особливості організації виробничої практики (педагогічної) для спеціальності 013 Початкова освіта. Здобувачам вищої освіти пропонуються програма, методичні і додаткові матеріали для використання їх під час виробничої практики (педагогічної).

Призначено керівникам-методистам і здобувачам вищої освіти-практикантам.

Вступ

На сучасному етапі в Україні продовжуються процеси формування національної системи освіти та її інтеграції до міжнародного освітнього простору. В складних умовах модернізації української освіти майбутній учитель має чітко усвідомлювати роль і місце освіти в житті суспільства та окремої людини. Серед головних чеснот сучасного вчителя – професійна підготовка, моральні якості, розуміння відповідальності за долю дитини.

Одне з центральних місць у професійній підготовці вчителя займає педагогічна практика. Саме під час практики магістр вчиться відчувати відповідальність за успіхи та невдачі своїх учнів. Професійна активність майбутніх учителів виявляється у наявності педагогічної спрямованості як основи педагогічної діяльності.

Метою виробничої (педагогічної) практики є оволодіння системою професійних педагогічних знань, умінь і навичок як основних складових змісту діяльності вчителя початкової школи (вчителя іноземної мови, вчителя інклюзивного класу), а саме:

- поглиблення й закріплення основних професійно-педагогічних умінь, навичок, досвіду відповідно до вимог нового Державного стандарту початкової освіти ;
- навчання методам вивчення й аналізу педагогічного досвіду та використання його в професійній діяльності;
- оволодіння корекційними і психолого-педагогічними технологіями діагностики, профілактики, навчання і виховання дітей з окремими порушеннями.
- розвиток вмінь здійснювати диференційований та індивідуальний підхід до учнів;
- формування творчого мислення, індивідуального стилю професійної діяльності, пошукового підходу до неї;
- розвиток потреби в педагогічній самоосвіті;
- розвиток загальної та професійної культури.

Перелік компетентностей, які набуваються під час практики:

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово у професійній діяльності.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Фахові компетентності спеціальності:

ФК 1. Здатність ефективно працювати в умовах сучасної початкової школи

ФК 3. Здатність планувати психолого-педагогічну діяльність, усвідомлювати мету та конкретизувати її у завданнях

ФК 4. Здатність здійснювати навчання та виховання учнів відповідно до психолого-педагогічних закономірностей і принципів організації сучасного освітнього простору (в т.ч. інклюзивного простору)

ФК 5. Здатність до організації здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища

ФК 8. Здатність до партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу початкової школи

ФК 9. Здатність використовувати досягнення психолого-педагогічної науки та практики у власній діяльності

ФК 10. Здатність до управління освітнім процесом у початковій школі.

ФК 11. Здатність до моделювання освітньо-виховного процесу у загальноосвітньому навчальному закладі, методів планування освітньо-виховного процесу у ЗЗСО (в т.ч. інклюзивного середовища).

ФК 15. Здатність до моделювання уроків за різними навчальними технологіями, використання сучасних методів і методичних прийомів навчання на уроках у початкових класах.

ФК 16. Здатність до розробки індивідуальної програми розвитку дітей з особливими освітніми потребами

ФК 18. Здатність планувати, аналізувати і проводити освітньо-виховну діяльність, спрямовану на розвиток особистості в закладах загальної середньої освіти.

ФК 20. Здатність ефективно працювати в умовах інклюзивного навчання в початковій школі.

Програмні результати навчання

ПРН 2. Грамотно висловлюватися в усній та писемній формі, використовувати мову професійного спілкування, пояснювати й характеризувати факти і явища державною мовою.

ПРН 4. Створювати здоров'язберезувальне освітнє середовище (в т.ч. в інклюзивному класі), зорієнтоване на особистісний, творчий і духовний розвиток учнів, з дотриманням правил забезпечення безпеки учнів.

ПРН 8. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички в професійно-педагогічній діяльності.

ПРН 12. Володіти новими інноваційними технологіями у професійній сфері, користуватися сучасними педагогічними технологіями при підготовці і проведенні уроків у початковій школі, у т.ч. в інклюзивному класі.

ПРН 13. Налагоджувати співпрацю з представниками різних професійних груп та організацій.

ПРН 14. Проектувати програми спільної діяльності учня й учителя на уроках у початковій школі в умовах упровадження нових педагогічних технологій (в т.ч. в інклюзивному класі).

ПРН 15. Використовувати сучасні методи і методичні прийоми навчання на уроках у початкових класах.

ПРН 17. Здатність до організації освітнього процесу з використанням сучасних методик та педагогічних технологій інклюзивної освіти.

У процесі проходження виробничої практики здобувачі вищої освіти набувають **професійних знань, практичних навичок та вмінь**:

- визначати конкретні завдання освітньо-виховного впливу;
- володіти методами і формами організації навчально-виховного процесу педагогічної діагностики та педагогічного прогнозування;
- визначати мету навчання і виховання у відповідності з рівнем вихованості учнів, будувати навчально-виховний процес на основі глибокого і систематичного вивчення учнів, їх інтересів, запитів;
- налагоджувати стосунки з батьками учнів;
- сприяти самовихованню, самоосвіті та саморозвитку учнів;
- використовувати в освітньо-виховній роботі духовні надбання рідного народу, традиції української етнопедагогіки;
- аналізувати, узагальнювати й використовувати передовий педагогічний досвід і досягнення психолого-педагогічної науки, систематично підвищувати свою педагогічну кваліфікацію.
- визначати мету та спрямованість роботи вчителя інклюзивного класу та його асистента відповідно до особливостей класу;
- формувати розуміння особливостей розвитку фізичного та психічного розвитку дітей відповідно до нозології захворювання;
- аналізувати особливості розвитку особистості та міжособистісних відносин між учнями інклюзивного класу;
- оволодівати навичками діагностування та виправлення різних мовленнєвих вад;
- вивчати нормативно-правові документи, методичні матеріали, які регулюють діяльність інклюзивних класів, зміст роботи та посадові обов'язки асистента та вчителя інклюзивного класу.

Зміст педагогічної практики здобувачів вищої освіти:

1. Ознайомлення з системою освітньо-виховної роботи в школі.

2. Вивчення:

- системи планування освітньо-виховного процесу;
- особистості учня (діагноз дитини);
- системи класної і позакласної роботи;
- досвіду вчителів.

3. Самостійна робота:

- планування й проведення позакласної роботи;
- розробка поурочних і тематичних планів уроків;
- підготовка і проведення уроків;
- проведення позакласних заходів;
- розробка дидактичного матеріалу;
- діагностика рівня розвитку особистості і класного колективу;
- проведення роботи з батьками;
- участь у роботі з педради;
- проведення педагогічної діагностики.

Під час оцінювання роботи здобувачів-практикантів особлива увага звертається на рівень теоретичної і практичної підготовки до педагогічної діяльності, ступінь оволодіння педагогічними уміннями і навичками, на вміння

планувати роботу з учнями на певний час (чверть, семестр); аналізувати уроки вчителів школи; планувати уроки і складати на них конспекти; використовувати ІКТ; планувати та проводити факультативні заняття; проводити педагогічну діагностику колективу класу; опановувати сучасними педагогічними технологіями; використовувати різноманітні методи навчання та виховання учнів; проводити позакласну виховну роботу з учнями; брати участь у роботі методичних об'єднань учителів; готувати та проводити батьківські збори.

Необхідною є повага до педагогічної професії, гуманні відносини, педагогічна культура.

Обов'язковою для всіх здобувачів вищої освіти є попередня та безпосередня підготовка. Попередня підготовка – вивчення основ наук, методик викладання тощо. Безпосередня підготовка – вивчення змісту програм шкіл, ознайомлення з особливостями типів шкіл, системою уроків, вивчення складу класу, проведення бесід з вчителем, вивчення досвіду роботи вчителів, аналіз шкільної документації тощо.

Права та обов'язки здобувача вищої освіти

1. Здобувач вищої освіти виконує види робіт, передбачені програмою педагогічної практики, ретельно готується до кожного уроку та виховних заходів, фіксує свою роботу в щоденнику.
2. Здобувач вищої освіти складає графік перебування в школі, точно вказуючи дні та години роботи. Жодного порушення графіку або запізнення допускати не можна.
3. Здобувач вищої освіти узгоджує свою роботу з класоводом.
4. Здобувач вищої освіти повинен бути прикладом організованості, дисциплінованості, добросовісності.
5. Здобувач вищої освіти дотримується правил внутрішнього розпорядку загальноосвітнього навчального закладу, виконує розпорядження адміністрації та керівників практики від кафедр.
6. Здобувач вищої освіти має право звертатися до керівників педагогічної практики від кафедри або заступника директора ННІ СПМО з практики стосовно всіх питань її організації; вносити пропозиції щодо її вдосконалення; користуватися читальним залом бібліотеки, фондами методичних кабінетів і навчально-методичними матеріалами, що зберігаються в школі.
7. На період практики в обов'язки старости групи входить:
  - облік відвідування магістрами-практикантами школи та дотримання кожним з них 6-ти годинного робочого дня;
  - виконання доручень керівників практики від кафедр;
  - попередження практикантів про колективні консультації тощо.

У випадку, коли здобувач вищої освіти не виконує програми або має порушення, директор ННІ СПМО може вирішити питання про повторне проходження практики без відриву від навчальних занять або про її подовження в разі хвороби практиканта.

Напередодні практики проводиться установча конференція, де магістри знайомляться з метою, особливостями проведення практики, своїми правами та обов'язками тощо.

Форми контролю

Практика закінчується диференційованим заліком, на який магістранти подають звітну документацію:

1. Щоденник практики.
2. Конспекти уроків (конспект всіх проведених робочих і залікових уроків) 6 – з предметів початкової школи, 2 – з іноземної мови або інклюзивної освіти, 2 – з виховних заходів, що проводились у класі.
3. Психолого-педагогічну характеристику на колектив.
4. Матеріали психолого-педагогічних досліджень.
5. Електроні та відеоматеріали.
6. Характеристику-оцінку роботи здобувача вищої освіти, затверджену вчителем і директором школи на педагогічній раді.
7. Загальна оцінка за практику містить такі складові: методики початкової освіти – 60 балів; педагогіка – 20 балів; іноземна мова або інклюзивна освіта – 20 балів. Сумарна кількість складає 100 балів.

Програма педагогічної практики

1. Ознайомлення із закладом освіти, бесіди з директором школи та його заступниками.
2. Вивчення класу, ознайомлення з роботою вчителя, зі шкільною документацією.
3. Відвідування уроків учителів і здобувачів вищої освіти, аналіз уроків.
4. Підготовка і проведення уроків різних типів з використанням інноваційних педагогічних технологій.
5. Керівництво гуртком, участь в загальношкільних заходах.
6. Проведення позакласної роботи згідно плану вчителя. Проведення індивідуальної виховної роботи з дітьми.
7. Складання індивідуального плану навчально-виховної роботи на період педпрактики.
8. Проведення роботи з батьками.
9. Вивчення індивідуальних особливостей учнів і складання психолого-педагогічної характеристики колективу.
10. Підготовка та проведення залікового виховного заходу.
11. Підготовка матеріалів з науково-дослідницької роботи (з теми дипломної роботи).
12. Відеоматеріали залікових уроків.

**Критерії оцінювання видів діяльності здобувачів вищої освіти
на виробничій практиці (педагогічній)**

Види діяльності	Бали/ всього	Конкретизація критеріїв
Складання індивідуального плану навчальної, методичної та виховної роботи на період практики (див. щоденник з практики)	4	змістовність планування, охоплення всіх напрямів роботи (навчальної, методичної та виховної) – 3 б. елементи творчості – 1 б.
Надання відомостей про школу, аналіз особливостей шкільної документації, специфіки плану роботи класного керівника, особливостей виховного процесу в класі	2	відомості про школу, аналіз шкільної документації – 1 б. аналіз плану роботи класного керівника – 1 б.
Розробка і проведення залікового виховного заходу з оформленням плану-конспекту та з наданням самоаналізу (див. щоденник з практики)	5	актуальність теми, виховний аспект мети та завдань – 1 б. відповідність віковим особливостям – 1 б. оформлення плану-конспекту з визначенням етапів – 1 б. якість проведення, відображена в оцінці вчителя, або при відвідуванні методистом – 1 б. естетика оформлення, підготовка наочних дидактичних матеріалів до виховного заходу – 1 б.
Аналіз виховного заходу вчителя або колег-практикантів (за схемою, див. щоденник з практики)	3	відповідність віковим особливостям – 1 б. досягнення мети – 1 б. пропозиції, рекомендації – 1 б.
Самостійний добір і використання методик психолого-педагогічної діагностики та написання характеристики учнівського колективу	6	самостійний добір і використання методик психолого-педагогічної діагностики (не більше 3) – 3 б. оформлення психолого-педагогічної характеристики згідно плану (див. щоденник) з розгорнутим висвітленням та конкретизацією пунктів плану – 1 б. конкретизація висновків – 1 б. надання рекомендацій щодо подальшого педагогічного впливу – 1 б.
Всього		20 балів

**Критерії оцінювання видів діяльності здобувачів вищої освіти
з методик початкової освіти на педагогічній практиці**

№	Види діяльності	Кількість балів
1.	Виконання обов'язків студента-практиканта та дотримання трудової дисципліни (на основі характеристики зі школи)	5 балів
2.	Складання тематичного плану з предмету	5 балів
3.	Плани-конспекти уроків: Розробка 6 планів-конспектів уроків за схемою: - уміння чітко визначити мету і завдання уроку; - відповідність структури типу заняття; - застосування сучасних методів, форм та інноваційних методик навчання; - насиченість програмного матеріалу уроку елементами профорієнтаційної роботи студента.	24 балів: 1 план-конспект – 4 бали 1 бал 1 бал 1 бал 1 бал
4.	Ефективність проведення залікового уроку (за умови відвідування методистом або надання студентом відеоматеріалу): - реалізація мети уроку, розкриття теми уроку; - знання фактичного матеріалу з теми уроку, вільне володіння матеріалом; - мовленнєва грамотність; - логічна послідовність етапів уроку, завершеність кожного етапу; - раціональне використання часу на уроці; - уміння тримати увагу учнів, володіти класом; - контроль за знаннями та оцінювання відповідей учнів, мотивування оцінок; - доцільність використання наочності, ТЗН, інтерактивних засобів навчання; - уміння перебудуватися відносно навчальної ситуації, уміння створювати проблемно-пошукові ситуації в класі.	16 балів: 2 бали 1 бал 2 бали 2 бали 1 бал 2 бали 2 бали 2 бали 2 бали
5.	Аналіз відвіданого уроку інших здобувачів-практикантів або вчителя	2 бали
6.	Самоаналіз залікового уроку з рецензією та оцінкою вчителя	2 бал
7.	Виготовлення наочності: наочних матеріалів або необхідних ТЗН роздаткового дидактичного матеріалу	6 балів: 3 бали 3 бали
Всього		60 балів

**Критерії оцінювання видів діяльності здобувачів вищої освіти
з іноземної мови на педагогічній практиці**

№	Види діяльності	Кількість балів
1.	Складання тематичних планів з іноземної мови	1 бал
2.	Плани-конспекти уроків: Розробка 6 планів-конспектів уроків за відповідною схемою: - уміння чітко визначити мету і завдання уроку; - відповідність структури типу заняття; - застосування сучасних методів, форм та інноваційних методик навчання;	6 балів: 1 план-конспект – 1 б.
3	- аналіз чинних навчальних програм і підручників з іноземної мови (1 програма – 1 бал - 1 підручник – 2 бали)	4 бали
4	- Аналіз інноваційного досвіду двох учителів-новаторів (1 вчитель – 2 бали)	4 бали
5.	Виконання завдань (на вибір студента) - завдання № 1/або - завдання № 2	5 балів
Всього		20 балів

**Критерії оцінювання видів діяльності здобувачів вищої освіти
з інклюзивної освіти на педагогічній практиці**

№	Види діяльності	Кількість балів
1.	Аналіз 5-ти уроків	1 бал за урок
2.	Конспект залікового уроку (з матеріалами)	2 уроки – по 5 балів
3.	Складання індивідуальної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами	5 б.
Всього		20 балів

Календарний графік проходження практики

I тиждень

Дні тижня, дата	Робота за планом		
	Освітня	Виховна	Організаційна
Понеділок			
Вівторок			
Середа			

Четвер			
П'ятниця			

II тиждень

Дні тижня, дата	Робота за планом		
	Освітня	Виховна	Організаційна
Понеділок			
Вівторок			
Середа			

Четвер			
П'ятниця			

III тиждень

Дні тижня, дата	Робота за планом		
	Освітня	Виховна	Організаційна
Понеділок			
Вівторок			
Середа			

Четвер			
П'ятниця			

IV тиждень

Дні тижня, дата	Робота за планом		
	Освітня	Виховна	Організаційна
Понеділок			
Вівторок			
Середа			

Четвер			
П'ятниця			

V тиждень

Дні тижня, дата	Робота за планом		
	Освітня	Виховна	Організаційна
Понеділок			
Вівторок			
Середа			

Четвер			
П'ятниця			

VI тиждень

Дні тижня, дата	Робота за планом		
	Освітня	Виховна	Організаційна
Понеділок			
Вівторок			
Середа			

Четвер			
П'ятниця			

	Прізвище та ім'я учня	Рік народження
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		
13.		
14.		
15.		
16.		
17.		
18.		
19.		
20.		
21.		

22.		
23.		
24.		
25.		
26.		
27.		
28.		
29.		
30.		
31.		
32.		
33.		
34.		
35.		

Розклад дзвінків

1 зміна	2 зміна
I _____	I _____
II _____	II _____
III _____	III _____
IV _____	IV _____
V _____	V _____
VI _____	VI _____

Розклад уроків

	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця	Субота
1 урок						
2 урок						
3 урок						
4 урок						
5 урок						
6 урок						

План – конспект залікового уроку з _____

Дата:

Тема: _____

Цілі:	
а) освітні	
б) розвивальні	
в) виховні	
Тип уроку	
Методи	
Методичні прийоми	
Засоби навчання	

Хід роботи

Зміст роботи

Етап

Мета.

План – конспект залікового уроку з _____

Дата:

Тема _____

Цілі:	
а) освітні	
б) розвивальні	
в) виховні	
Тип уроку	
Методи	
Методичні прийоми	
Засоби навчання	

Хід роботи

Зміст роботи

Етап

Мета.

План – конспект залікового уроку з _____

Дата:

Тема: _____

Цілі:	
а) освітні	
б) розвивальні	
в) виховні	
Тип уроку	
Методи	
Методичні прийоми	
Засоби навчання	

Хід роботи

Зміст роботи

Етап

Мета.

План – конспект залікового уроку з _____

Дата:

Тема: _____

Цілі:	
а) освітні	
б) розвивальні	
в) виховні	
Тип уроку	
Методи	
Методичні прийоми	
Засоби навчання	

Хід роботи

Зміст роботи

Етап

Мета.

План – конспект залікового уроку з _____

Дата:

Тема: _____

Цілі:	
а) освітні	
б) розвивальні	
в) виховні	
Тип уроку	
Методи	
Методичні прийоми	
Засоби навчання	

Хід роботи

Зміст роботи

Етап

Мета.

Схема аналізу уроку

1. Загальні відомості про урок: дата, клас, предмет, обладнання, комп'ютерні технології.
2. Початок уроку. Готовність класу до уроку. Вміння вчителя мобілізувати увагу учнів на навчальну роботу, створити робочу атмосферу в класі.
3. Тема й основна мета уроку: освітня, розвивальна, виховна. Місце уроку, зв'язок з попереднім матеріалом.
4. Організація уроку:
  - тип уроку;
  - структура уроку, його окремі елементи, їх послідовність й дозування за часом, відповідність структури уроку його змісту й цілям;
  - види навчальної діяльності;
  - поєднання фронтальної, групової, індивідуальної роботи на уроці;
  - щільність уроку, раціональне використання часу.
5. Зміст уроку:
  - науковість у висвітленні змісту уроку;
  - відповідність віковим можливостям учнів;
  - виховна спрямованість уроку;
  - вірність підбору вчителем матеріалу для уроку: для опитування, закріплення, пояснення, тренування, для самостійної роботи, практичних чи лабораторних робіт, для повторення, пояснення домашнього завдання тощо;
  - відповідність змісту уроку вимогам програми;
  - зв'язок теорії з практикою і розкриття вчителем практичної значущості знань, можливість використання знань на практиці;
  - зв'язок матеріалу, що вивчається з раніш вивченим, прийоми повторення;
  - міжпредметні зв'язки;
  - якість знань учнів, умінь і навичок.
6. Методика проведення уроку:
  - а) обладнання уроку, використання наочних посібників, дидактичного матеріалу;
  - б) відповідність методів і прийомів освітнім, виховним і розвивальними завданням уроку, їх оптимальне поєднання;
  - в) відповідність методів змісту уроку, віку та рівню підготовки учнів, ефективність прийомів і методів;
  - г) повідомлення вчителем мети уроку і підведення підсумків;
  - д) робота з невстигаючими учнями на уроці;
  - е) оцінка вчителем рівня знань і діяльності учнів, педагогічне значення оцінок, їх ефективність й об'єктивність;
  - ж) дотримання на уроці єдиних вимог до учнів.
7. Організація пізнавальної діяльності учнів:
  - роль, місце і характер самостійної роботи учнів на уроці;
  - місце, форма, наступність питань і завдань, прийоми активізації діяльності учнів;
  - характер пізнавальних завдань, формулювання проблемних запитань.

8. Психологічні основи уроку:
  - розвиток і підтримка уваги учнів;
  - розвиток пам'яті, мислення, уявлення;
  - ритмічність уроку і зміна матеріалу різного ступеня складності, різноманітність видів навчальної діяльності;
  - наявність психологічних пауз;
  - емоційна атмосфера уроку.
9. Індивідуальний та диференційований підхід до учнів на уроці.
10. Наявність, обсяг, характер домашніх завдань і доцільність поставлених в них дидактичних завдань.
11. Робота і поведінка учнів на уроці:
  - активність класу, якість відповідей учнів;
  - зацікавленість учнів матеріалом уроку;
  - дисциплінованість та організованість на уроці;
  - мова учнів, характер запитань.
12. Поведінка вчителя на уроці:
  - витримка та доброзичливість;
  - уміння розподілу уваги на уроці;
  - вимогливість до учнів, використання прийомів впливу на учнів;
  - емоційність;
  - зовнішній вигляд.
13. Висновки та пропозиції.

Завдання:

Зробити аналіз 2 уроків (за вибором)

Схема психолого-педагогічної характеристики класного колективу

1. Загальні відомості про клас. Загальна характеристика успішності та навчальної дисципліни. Соціальний стан батьків. Зв'язки класу з іншими групами і колективами.

2. Спрямованість класного колективу: мета, зміст і мотиви основних видів колективної діяльності, характеристика моральної атмосфери у класі:

а) навчальна діяльність (рівень загального розвитку учнів, інтереси). Особливості навчальної діяльності, негативні і позитивні прояви взаємодії в навчальній роботі (взаємодопомога або списування, підказування тощо);

б) трудова діяльність: суспільно-корисна праця та її місце в житті колективу, види праці і характер її виконання, прояв дисципліни і свідомості в праці;

в) громадська діяльність класу;

г) інші види діяльності: інтерес до мистецтва, літератури, спорту, відвідування театру, кіно, участь в диспутах тощо.

3. Характер відносин в колективі: спільна діяльність, інтереси, система взаємовідносин, взаємини між хлопчиками і дівчатками, найбільш авторитетні учні в класі, ставлення класу до учнів з фізичними вадами; загальні моральні норми, правила, характерні випадки порушень правил, їх причини та засоби впливу на

порушників з боку класного керівника і учнівського колективу.

4. Коротка характеристика активу класу та його діяльності. Неофіційний актив класу і його взаємовідносини з офіційним.

5. Педагогічне керівництво класним колективом (вплив особистості класного керівника, вчителів, батьків на колектив; ставлення класу до них; авторитет серед учнів). Здійснення індивідуального підходу до учнів і загальний стиль педагогічного керівництва.

6. *Висновки:* характеристика рівня розвитку класного колективу. Основні недоліки в організації життя колективу, міжособистісних стосунків і шляхи їх подолання. Можливість використання класного колективу для виховного впливу на окремих учнів. Рекомендації щодо поліпшення роботи з організації і згуртування класного колективу, створення сприятливого психологічного мікроклімату для кожного учня.

Примітка: кожне положення психолого-педагогічної характеристики повинно бути підтверджене прикладами з власних спостережень та проведених досліджень.

Обов'язки магістранта-практиканта на посаді вчителя іноземної мови:

1. Магістранти проводять уроки іноземної мови в класі та 1 раз в тиждень проводять заняття з дітьми в гуртку іноземної мови.
2. Протягом 1 тижня (останній тиждень практики) практики магістранти проходять практику з додаткової спеціалізації, в ході якої:
  - продовжують проводити уроки іноземної мови у класі, працювати з гуртком іноземної мови за рекомендованою тематикою;
  - проводять бесіди про Англію і Німеччину, про традиції та звичаї країн, мова яких вивчається;
  - проводять «заочні подорожі» до Британії та Німеччини;
  - ведуть щоденник з практики;
  - інсценізують з учнями казки іноземною мовою;
  - розучують з дітьми пісні та вірші іноземною мовою;
  - проводять 2 залікових заняття з додаткової спеціалізації.
3. Вчитель іноземної мови надає методичну допомогу магістрантові, оцінює проведені заходи, надає характеристику з рекомендованою оцінкою діяльності, що підтверджується печаткою і підписом директора школи.
4. Практикант здає керівнику практики з додаткової спеціалізації **таку документацію:**
  - 1) План роботи гуртка іноземної мови.
  - 2) Щоденник з обліком і аналізом роботи.
  - 3) Два конспекти залікових занять з іноземної мови.
  - 4) Характеристику з оцінкою за практику з додаткової спеціалізації, підписану керівником практики і завірену печаткою та підписом директора школи.

Пам'ятка практиканту по підготовці до уроку

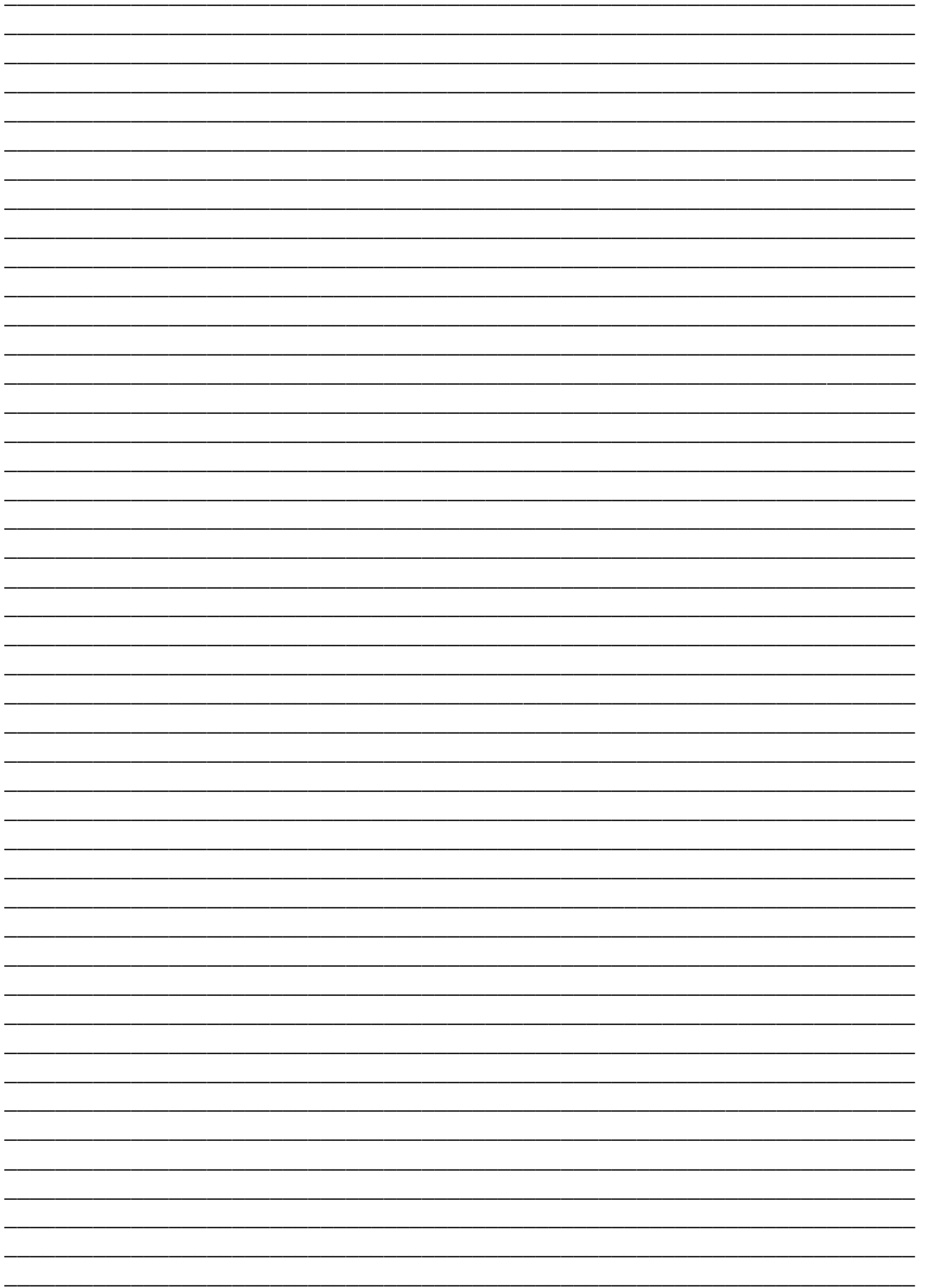
1. Дізнайся вчасно тему уроку, визнач матеріал в підручнику до цього уроку, його місце в системі уроків з теми.
2. Визнач методичну літературу з теми уроку.
3. Визнач мету уроку, його структуру, основні етапи.
4. Розроби зміст уроку, добери матеріал і визнач методи та прийоми навчання на кожному етапі уроку, сформулуй завдання і запитання учням.
5. Розподіли навчальний час на всі етапи уроку.
6. Передбач чергування різних видів роботи дітей, складного і нескладного матеріалу, правильне співвідношення між роботою під керівництвом вчителя і самостійною роботою учнів.
7. Використовуй прийоми диференціації навчальної роботи та елементи проблемного навчання.
8. Продумай дидактичний і наочний матеріал до уроку, оформлення записів учнів в зошитах та на дошці.
9. Підготуй дидактичні ігри, фізкультхвилинки.
10. Розроби розгорнутий план-конспект уроку.

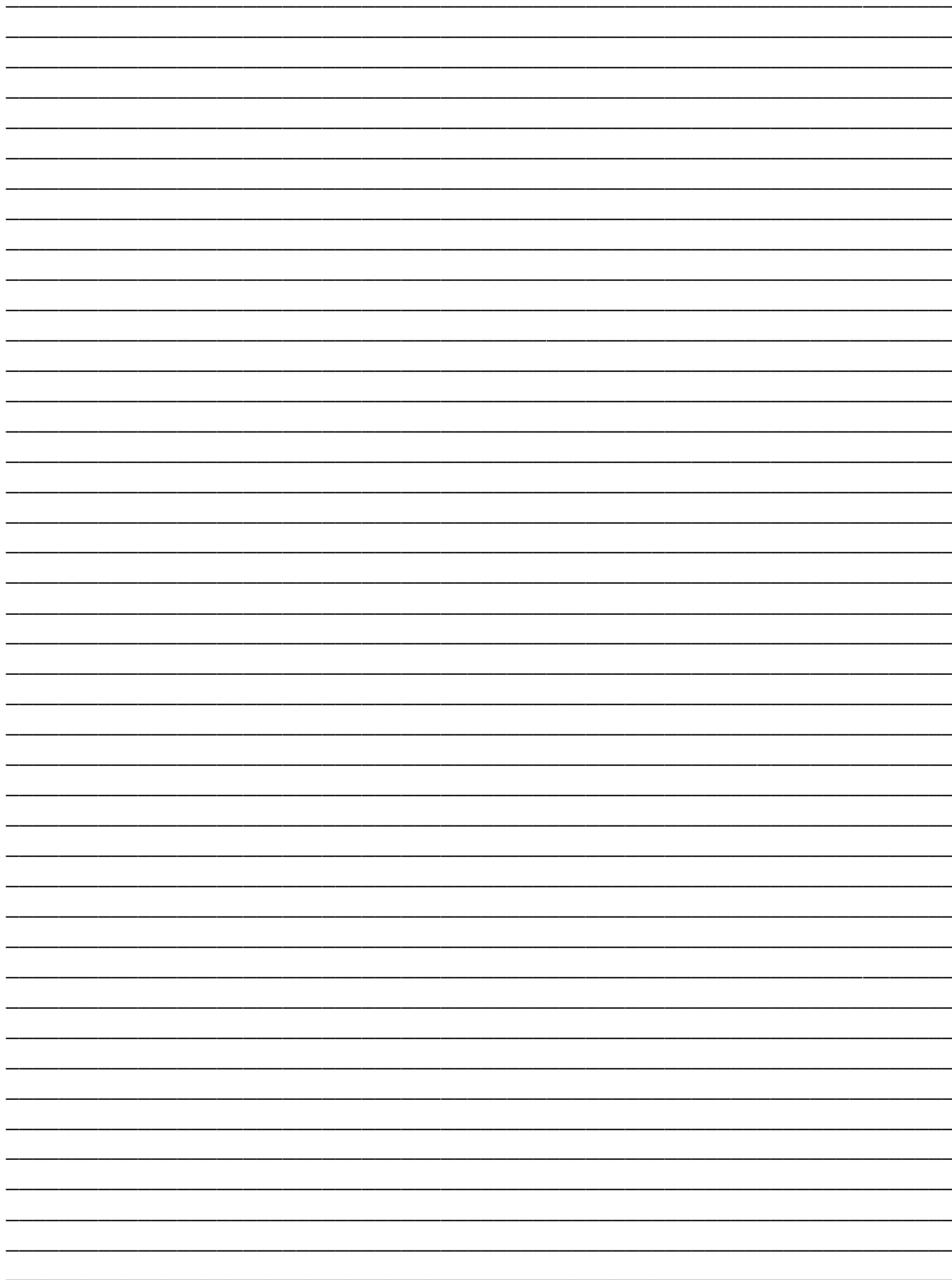
Рекомендації магістранту-практиканту з проведення уроку

При проведенні уроку бажано дотримуватись порад:

- входити в клас після дзвінка, учні повинні зайняти свої робочі місця, підготувати необхідні для даного уроку підручники, посібники та письмові приладдя;
- забезпечити чіткість початку уроку, що впливатиме на ритм усього уроку та на його ефективність;
- створити необхідну ділову атмосферу, повідомити учням тему, план уроку, створити пізнавальну мотивацію тощо;
- пам'ятати про **вимоги до технології уроку**:
- чітка цілеспрямованість уроку;
- достатнє організаційне і матеріальне забезпечення уроку;
- оптимальна психологічна атмосфера уроку;
- оптимальний темп і ритм роботи на уроці;
- систематична послідовність і наступність операцій на уроці;
- чітка завершеність етапів уроку;
- економія часу на уроці;
- контроль і самоконтроль;
- закріплення знань і умінь учнів;
- досягнення ефективності уроку.

Підсумки педагогічної практики

Навчальна робота

Проведено всього уроків

в _____ класі

	№	Предмет	Клас	Тема уроку	Оцінка	Підпис вчителя
Початкові класи	1					
	2					
	3					
	4					
	5					
	6					
	7					
	8					
	9					
	10					
	11					
	12					
	13					
	14					
	15					
	16					
	17					
	18					
	19					
	20					
	21					

1. Залікові уроки

з _____ тема _____

з _____ тема _____

з _____ тема _____

з _____ тема _____

2. Перевірено робочих зошитів

_____

самостійних робіт _____

3. Індивідуальні заняття (з ким і які результати) _____

4. Виготовлення наочних посібників _____

5. Допомога школі в оформленні кабінетів _____

6. Заняття предметного гуртка з _____

_____ в класі _____

теми _____

7. Предметний вечір з _____ тема _____
_____
_____

8. Інша позакласна робота _____
_____
_____

Труднощі при проведенні навчальної роботи _____
_____
_____

Оцінка за навчальну роботу _____
_____
_____

Керівник практики від кафедри _____
_____
_____

Вчителі _____

Виховна робота

1. Перевірка учнівських щоденників _____
_____

2. Відвідування учнів вдома (кого, з якої причини) _____
_____
_____

3. Робота з батьками _____
_____
_____

4. Проведено:

а) класних годин _____ теми _____

б) індивідуальних бесід _____ (з ким і з яких тем)

в) вечорів та інших колективних форм виховної роботи _____

---

5. Робота з дитячими суспільними організаціями, що діють в школі

Труднощі при проведенні виховної роботи

Оцінка за проведення залікового виховного заходу _____

Оцінка за психолого-педагогічну характеристику учня (учнівського колективу)

Оцінка за виховну роботу _____

Класний керівник _____

Керівник від кафедри початкової освіти

**Зведена відомість
з педагогічної практики**

Студента(ки) _____

_____ гр. _____ курсу

Відгук і оцінка роботи магістранта на практиці

_____
(назва підприємства, організації, установи)

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Керівник практики від підприємства, організації, установи _____

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Печатка

« _____ » _____ 20 __ року

Література

1. Адаптація дітей (учнів/студентів до навчально-виховного процесу / наук. ред.: В.Г.Панок; авт. кол. 1 т.: Н.В.Сосновенко, А.І.Тінякова. Видання 2-е. К.: Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2014. 112 с.
2. Гончаренко С.У. Український педагогічний словник. К.: Либідь, 1997. 376 с.
3. Гріньова О.М., Терещенко Л.А. Дитяча психодіагностика: навчально-методичний посібник. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. 227 с
4. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uazakon.com/documents/date_5x/pg_irwjos/index.htm
5. Державний стандарт початкової освіти (2018). Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartupochatkovoyi-osviti>
6. Закон України «Про вищу освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
7. Закон України «Про освіту». Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
8. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби: [метод. рек.] / авт.-упор.: В.М.Горленко, В.Д.Острова, Н. В. Сосновенко, І.І.Ткачук ; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ: УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2018. 106
9. Зовнішній вигляд та імідж педагога [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.etica.in.ua/zovnishnij-viglyad-ta-imidzhpedagoga>
10. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практич. посіб. / [Тім Лорман, Джоан Деспелер, Девід Харві]. Пер. з англ. Київ: СПД-ФО Парашин І. С., 2010. 296 с.
11. Козакова Н.В. Організаційно-методичні засади педагогічної практики майбутніх вчителів початкової школи в умовах ступеневої підготовки: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Н.В.Козакова. К., 2004. 22 с.
12. Колупаєва А.А. Педагогічні основи інтегрування школярів з особливостями психофізичного розвитку у загальноосвітні навчальні заклади. Київ: Педагогічна думка, 2007. 458 с.
13. Колупаєва А.А., Данілявічуте Е.А., Литовченко С.В. Професійне співробітництво в інклюзивному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. Київ : Видавнича група «А.С.К.», 2012. 197 с.
14. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими потребами та організація їх навчання: наук.-метод. посіб. Київ : Атопол, 2011. 274 с.
15. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Діти з особливими потребами в загальноосвітньому просторі: початкова ланка. Путівник для педагогів: навч.-метод. посіб. Київ, 2010. 96 с.
16. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. Педагогічні технології інклюзивного навчання : навч.-метод. посіб. Київ : Атопол, 2015. 136 с.
17. Кремень В.Г. Філософія людиноцентризму – шлях змін і розвитку / В.Г.Кремень // Директор школи, лицею, гімназії. 2011. №4. С. 33–34.
18. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний

- посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. 464 с.
19. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. Рівне, 2016. 141 с.
  20. Науково-практичний журнал «Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів». К., 2017-2020.
  21. Основи практичної психології за ред. В.Г.Панка. 3-е вид. К.: Либідь, 2006.
  22. Павелків Р.В., Цигипало О.П. Дитяча психологія: Навч. посіб. К.: Академ-видав, 2008. 432 с.
  23. Панок В.Г. Прикладна психологія. Теоретичні проблеми : монографія / В.Г.Панок. Київ : Ніка-Центр, 2017. 188с.
  24. Педагогічна майстерність: Підручник / І.А.Зязюн, Л.В.Крамущенко, І. Ф.Кривонос та ін.; За ред. І. А. Зязюна. К.: Вища шк., 1997. 349с.
  25. Пехота О.М. Підготовка майбутнього вчителя до реалізації особистісно орієнтованого навчання // Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій : навч. посіб. / За ред. І.А.Зязюна, О.М.Пехоти. К.: Видавництво А.С.К., 2003. 240 с.
  26. Працюємо разом: дитина з особливими потребами в школі. Довідник для батьків. Досвід Канади : посіб. Київ: Паливода А. В., 2012. 50 с.
  27. Русова С. Нова школа / В кн.: Русова С. Вибрані педагогічні твори: У 2 кн. Кн. 2 // За ред. Є.І.Коваленко; [упоряд., прим. Є.І.Коваленко, І.М.Пінчук]. К.: Либідь, 1997. С. 5–104.
  28. Савченко О.Я. Виховний потенціал початкової освіти / О.Я. Савченко. К.: СПД «Цудзинович Т.І.» 2007. 204 с.
  29. Савченко О.Я. Дидактика початкової освіти: підруч. для вищ. навч. закл. 2-ге вид. К.: Грамота, 2013. – 504 с.
  30. Таранченко О.М., Найда Ю.М. Диференційоване викладання в інклюзивному навчальному закладі: навч.-метод. посіб.; за заг. ред. Колупасєвої А. А. Київ : А.С.К., 2012. 124 с.
  31. Tomaszewski T. Wstzpz do psychologii. Warszawa, 1963. Panstwowe Wydawnictwo Naukowe. 296 s.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Схема звіту про виробничу практику з інклюзивної освіти

1. Прізвище, ім'я та по батькові, місце і час проходження практики.
2. Характеристика умов проходження практики.
3. Виконання плану практики, причини відхилень.
4. Аналіз 5-ти переглянутих уроків.
5. Конспект залікового уроку (з матеріалами).
6. Складена індивідуальна програма розвитку кожної дитини з ООП.
7. Загальні висновки (особисті здобутки студента за час практики).

ІНДИВІДУАЛЬНА ПРОГРАМА РОЗВИТКУ

1. Період виконання _____

2. Загальні відомості про учня:

прізвище, ім'я, по батькові _____

дата народження _____

повне найменування загальноосвітнього навчального закладу, в якому навчається учень

рік навчання _____

3. Відомості про особливості розвитку учня (особливі освітні потреби, стан здоров'я, фізичний і мовленнєвий розвиток, когнітивну, емоційно-вольову сферу, навчальну діяльність)

Порядковий номер	Дата	Короткий зміст	Джерело інформації
------------------	------	----------------	--------------------

4. Наявний рівень знань і вмінь учня

Потенційні можливості	Потреби
-----------------------	---------

5. Додаткові освітні та соціальні потреби учня (додаткова підтримка асистента вчителя, супровід соціальним працівником, робота з вчителем-дефектологом, вчителем-логопедом тощо)

Так (зазначити потреби) _____

Ні

6. Психолого-педагогічна допомога, що надається під час проведення у позаурочний час корекційно-розвиткових занять

Найменування заняття	Фахівець, який проводить заняття	Місце проведення заняття	Дата проведення заняття	Періодичність
----------------------	----------------------------------	--------------------------	-------------------------	---------------

7. Характеристика учня

Сфера розвитку	Стисла характеристика	Заплановані дії	Очікувані результати/уміння
----------------	-----------------------	-----------------	-----------------------------

Емоційно-вольова

Фізична

Когнітивна

Мовленнєва

Соціальна

8. Навчальні предмети (у разі, коли потенційні можливості учня не дають змоги засвоїти навчальну програму, що призводить до необхідності розроблення адаптованої або модифікованої програми)

Порядковий номер	Навчальний предмет	Програма	
		адаптована	модифікована

Звільнення від вивчення окремих навчальних предметів

- Так (зазначити предмет (предмети) _____)
- Ні

9. Адаптація (необхідне підкреслити)

Пристосування середовища: доступність, інтенсивність освітлення, зменшення рівня шуму в класі, приміщення для усамітнення, інше _____

Психолого-педагогічна адаптація: збільшення часу на виконання завдань, чергування видів діяльності, виконання завдань за зразком, вид та частота релаксації, використання засобів концентрації уваги, інше _____

Адаптація навчального матеріалу: адаптація навчальних посібників, наочних матеріалів, картки-підказки, використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів, інше _____

Необхідне спеціальне обладнання

- Так (зазначити обладнання) _____
- Ні

10. Індивідуальний навчальний план

Індивідуальний навчальний план та індивідуальна навчальна програма розробляються відповідно до особливостей інтелектуального розвитку учня.

Індивідуальний навчальний план визначає перелік предметів та кількість годин для їх вивчення.

Навчальний предмет _____

Цілі навчання	Зміст	Педагогічні технології, спрямовані на досягнення мети	Оцінювання знань, які засвоїв учень за рік/півріччя
---------------	-------	---	---

11. Джерела інформації в процесі розроблення індивідуальної програми розвитку:

- висновок психолого-медико-педагогічної консультації
- попередня індивідуальна програма розвитку
- батьки/опікуни
- учень

інші _____

12. Члени групи з розроблення індивідуальної програми розвитку

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади	Підпис
-----------------------------	---------------------	--------

13. Узгодження індивідуальної програми розвитку з:

1) батьками/законними представниками:

прізвище, ім'я, по батькові батьків/законних представників

підпис _____ дата _____

2) учнем у разі, коли йому виповнилося 16 і більше років

підпис _____ дата _____

14. План консультування батьків/законних представників у процесі розроблення/виконання індивідуальної програми розвитку

Дата	Мета	Відповідальні особи
------	------	---------------------

15. Моніторинг стану розвитку учня та його навчальних досягнень

Сфери розвитку/ навчальні предмети	Строк проведення моніторингу			
	протягом першого півріччя навчального року	після закінчення першого півріччя навчального року	протягом другого півріччя навчального року	після закінчення навчального року

_____
(найменування посади директора
загальноосвітнього навчального закладу)

_____
(підпис)

_____
(ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.”.

Схема аналізу уроку в інклюзивному класі

Урок	Етап уроку	Особливості проведення	Виконання ІПР